

Xây dựng không gian văn hóa “Tự hào người Phú Lương” để nâng cao chất lượng giảng dạy môn Giáo dục địa phương tại Trường Trung học phổ thông Tứ Tranh huyện Phú Lương, tỉnh Thái Nguyên

Chu Thị Thùy Chi*, Nguyễn Thị Thùy*

*Trường THPT Tứ Tranh

huyện Phú Lương, tỉnh Thái Nguyên

Received: 10/11/2024; Accepted: 18/11/2024; Published: 25/11/2024

Abstract: Phu Luong, situated in the northern region of Thai Nguyen province, is recognized for its abundant cultural history and distinguished individuals. This region is distinguished by its unique cultural identity, featuring 118 historical and cultural landmarks. There are five nationally designated relics, six nationally recognized intangible cultural heritages, and 14 provincially recognized sites, in addition to countless breathtaking vistas and delectable local specialties.

A study team has performed studies and built the cultural space “Proud to be a Phu Luong Citizen” to promote the preservation, protection, and understanding of the cultural heritage among students of Tuc Tranh High School. This effort seeks to connect the cultural character of the district with the new generation.

Keywords: Phu Luong, Tuc Tranh High School, cultural space, “Proud to be a Phu Luong Citizen”

1. Đặt vấn đề

Phú Lương là huyện phía Bắc của tỉnh Thái Nguyên. Đây là vùng đất địa linh, nhân kiệt; là mảnh đất giàu truyền thống văn hóa; là địa danh cách mạng, an toàn khu trong kháng chiến chống thực dân Pháp, cửa ngõ ATK Định Hóa. Huyện có điều kiện thiên nhiên ưu đãi, đất đai màu mỡ, nhiều cảnh quan thiên nhiên đẹp, có nhiều nông sản chất lượng... Đặc biệt, Phú Lương là địa danh giàu bản sắc văn hóa với nhiều di sản mang đặc trưng riêng (có 118 di tích, trong đó có 05 di tích cấp quốc gia, 14 di tích cấp tỉnh, 06 di sản văn hóa phi vật thể quốc gia).

Trường THPT Tứ Tranh nằm ở phía Đông của huyện Phú Lương, học sinh học tập tại nhà trường đa dạng về các dân tộc, trong đó 45,7% là học sinh các dân tộc thiểu số như Sán Chay (33,3%), Nùng (4,3%), Tày (3,4%), Sán Diu (3,4%)... Theo thống kê của nhà trường thì trong tổng số 851 bạn học sinh của cả 3 khối lớp có 828 (97,3%) học sinh có nơi sinh tại huyện Phú Lương. Tuy nhiên, thực tế cho thấy tình trạng: các bạn học sinh có dấu hiệu lơ là, hiểu biết không đầy đủ, sâu sắc về chính quê hương mình.

Để giúp các bạn học sinh có thêm hiểu biết, giữ gìn và bảo tồn không gian văn hóa huyện Phú Lương nhóm nghiên cứu thực hiện dự án “Nghiên cứu và

xây dựng Không gian văn hóa “Tự hào người Phú Lương” tại trường THPT Tứ Tranh”.

Nhóm nghiên cứu hi vọng sẽ góp một tiếng nói có ý nghĩa vào việc giữ gìn, bảo tồn và nâng cao nhận thức của các bạn học sinh về Không gian văn hóa huyện Phú Lương.

2. Nội dung nghiên cứu:

2.1. Quá trình thực hiện

* Bước 1: Xây dựng ý tưởng

- Nhóm nghiên cứu họp và căn cứ vào thực trạng, nguyện vọng của các thành viên khi muốn tiến hành một đề tài thực sự ý nghĩa với quê hương Phú Lương.

* Bước 2: Tiến hành điều tra, khảo sát

- Phát phiếu khảo sát đối với 140 học sinh (có trình độ nhận thức tương đương nhau, đều là những học sinh có nơi sinh tại Phú Lương) về mức độ hiểu biết của các bạn về không gian văn hóa huyện Phú Lương. Thực tế, đa số các bạn học sinh ít kiến thức về không gian văn hóa huyện mình. Bản thân các bạn cũng lo lắng và sẵn sàng ủng hộ nếu có một hình thức đưa Không gian văn hóa huyện Phú Lương đến gần hơn với các bạn học sinh.

* Bước 3: Lựa chọn dự án

- Dựa trên kết quả phân tích phiếu khảo sát, nhóm nghiên cứu thống nhất lựa chọn dự án “Nghiên cứu

và xây dựng Không gian văn hóa “Tự hào người Phú Lương” tại trường THPT Tứ Tranh”.

** Bước 4: Thu thập tư liệu, thực nghiệm tại địa phương*

- Liên hệ, thu thập tư liệu tại Phòng Dân tộc – UBND huyện Phú Lương, Phòng Văn hóa – Thông tin huyện Phú Lương, Trung tâm Văn hóa – Thể thao và Truyền thông huyện Phú Lương. Qua việc thu thập nhóm đã tổng hợp được một số thông tin hữu ích: Huyện Phú Lương có diện tích tự nhiên 350,72 nghìn km² với 02 thị trấn và 13 xã. Theo số liệu thống kê năm 2019 của Phòng Dân tộc huyện Phú Lương, dân số của huyện có trên 100 ngàn người với 26.899 hộ, trong đó có dân tộc thiểu số là 13.813 hộ, chiếm trên 50% dân số của huyện; gồm 08 dân tộc chủ yếu gồm: Kinh, Tày, Nùng, Dao, Sán Chay (Cao Lan, Sán Chí), Sán Diu, Mông Mường, Thái. Các dân tộc phân bố đồng đều ở hầu hết các xã trong huyện.

Đặc biệt, Phú Lương là địa phương giàu bản sắc văn hóa với nhiều di sản mang đặc trưng riêng (có 118 di tích di tích, trong đó có 05 di tích cấp quốc gia, 14 di tích cấp tỉnh, 06 di sản văn hóa phi vật thể quốc gia).

- Thực tế tại xã Tứ Tranh, Vô Tranh, Cổ Lũng, Ôn Lương, Thị trấn Giang Tiên, Thị trấn Đu. Từ những chuyến thực tế, nhóm nghiên cứu được thu được các kết quả để từ đó học sinh có thêm cảm nhận chân thực về các địa điểm không gian văn hóa.

** Bước 5: Xây dựng cơ sở và nguyên tắc thực hiện dự án*

- Cơ sở xây dựng dự án

Thứ nhất, nhiều học sinh sinh ra và lớn lên tại Phú Lương nhưng lại không có nhiều hiểu biết về không gian văn hóa huyện mình.

Thứ hai, nhu cầu của nhiều học sinh đang học tập tại trường, có nguyện vọng xây dựng không gian để tìm hiểu văn hóa của huyện mình.

Thứ ba, năng lực của bản thân trong việc thiết kế không gian.

Thứ tư, sự ủng hộ, động viên, tư vấn, tạo điều kiện của các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nhà trường.

- Nguyên tắc thực hiện dự án

Nguyên tắc 1: Phù hợp với lứa tuổi, trình độ, khả năng của các bạn học sinh tại trường THPT Tứ Tranh.

Nguyên tắc 2: Phù hợp với nhu cầu của đa số các bạn học sinh trường THPT Tứ Tranh.

Nguyên tắc 3: Đảm bảo tính khoa học, tính logic, tính chính xác và tính giáo dục.

Nguyên tắc 4: Đảm bảo cảm xúc mang tính tích cực.

Nguyên tắc 5: Chuyển quá trình thụ động tiếp thu sang quá trình chủ động tìm hiểu và sẵn sàng chia sẻ những điều đã biết tới các bạn trong và ngoài nhà trường.

** Bước 6: Thiết kế Không gian văn hóa*

- Học hỏi và tìm hiểu các thông tin trên internet về việc phân bố vị trí các nội dung không gian. Thu thập tư liệu về bản đồ huyện Phú Lương để chia tỉ lệ và hình dáng cho đảm bảo độ chính xác. Thống nhất chia phòng thành các khu vực:

+ Chính giữa: Sa bàn, mô hình.

+ Cánh phải: Trưng bày ảnh, tranh vẽ.

+ Cánh trái: Trưng bày trang phục của một số đồng bào dân tộc thiểu số.

+ Góc cánh phải: Trưng bày sách, báo về huyện Phú Lương.

+ Góc cánh trái: Thiết bị âm thanh/ hình ảnh.

** Bước 7: Xây dựng Không gian văn hóa “Tự hào người Phú Lương”*

- Nhóm nghiên cứu tạo lập 05 nhiệm vụ trong quá trình xây dựng không gian:

+ Nhiệm vụ 1: Viết bài thuyết trình song ngữ Việt

– Anh, quay và chỉnh sửa video (chỉ đạo chung). Sau khi các nội dung 2,3,4,5 hoàn thiện sản phẩm, nhóm tiến hành dựa trên không gian hiện tại để viết bài thuyết trình cho phù hợp.

+ Nhiệm vụ 2: Thiết kế sa bàn bản đồ và một số mô hình tiêu biểu về không gian văn hóa huyện Phú Lương. Nhóm sử dụng gỗ nhân tạo, tấm xốp, keo, màu vẽ, sơn phun, giá sắt để tạo sa bàn và mô hình. Hoàn thiện mô hình phần chính giữa phòng trưng bày:

05 di tích di tích cấp quốc gia: Quần thể di tích - danh thắng Đền Đuôm, địa điểm xướng quân giới – nơi chế tạo thành công súng bazoka, địa điểm thành lập Sư đoàn 308 (Đại đoàn quân Tiên phong), địa điểm di tích Đại hội chiến sĩ thi đua lần thứ nhất (1952), địa điểm tổ chức Lớp huấn luyện Cán bộ cung cấp đầu tiên và đóng quân của Trường cán bộ cung cấp (1951-1954).

Một số địa điểm trong số 14 di tích cấp tỉnh: Đền Trình, nơi chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm trường Thanh niên lao động xã hội chủ nghĩa huyện Phú Lương, Đình Kẽm, Đền Khuân, Đình trên, địa điểm an táng nhà yêu nước Lương Ngọc Quyến,..

Một số địa điểm nổi bật khác: Làng nghề bánh chưng Bờ Đậu, cánh đồng lúa Ôn Lương, đồi chè Khe Cốc, trường THPT Tứ Tranh,...

+ Nhiệm vụ 3: Suu tầm tranh ảnh và vẽ những bức hình về huyện Phú Lương. Hoàn thiện góc ảnh – cánh phải của phòng trưng bày.

+ Nhiệm vụ 4: Suu tầm các video về di sản văn hóa phi vật thể quốc gia (Lễ hội Đền Đuổm, lễ hội cầu mùa của dân tộc Sán Chay, múa Tắc xinh của dân tộc Sán Chay, Hát Sắng Cọ, nghệ thuật khèn của người Mông, hát Páo Dung của người Dao) Suu tầm trang phục của một số đồng bào dân tộc thiểu số huyện Phú Lương. Hoàn thiện góc trang phục – cánh trái của phòng trưng bày.

+ Nhiệm vụ 5: Chuẩn bị sách, báo, các bài viết về huyện Phú Lương, các. Hoàn thiện góc cánh phải.

+ Nhiệm vụ 6: Sử dụng các ứng dụng chỉnh sửa video như viva, imovie,... để tạo các đoạn video tư liệu và đăng tải trên các website, các trang fanpage, youtube,...

* *Bước 8: Đưa Không gian văn hóa “Tự hào người Phú Lương” vào hoạt động*

- Đối với tiết 5 ngày thứ 7 hàng tuần: Nhóm thuyết trình trực tiếp để các bạn học sinh, các thầy cô giáo trong và ngoài nhà trường vào trải nghiệm, học tập.

- Đối với các tiết học khác: Mở các file ghi âm bài thuyết trình để các bạn học sinh, các thầy cô giáo chủ động trải nghiệm.

- Tiếp tục hoàn thiện và bổ sung thêm cho không gian văn hóa được đầy đủ và ý nghĩa.

2.2. **Đánh giá kết quả**

- Về nội dung: Phòng trưng bày đã lựa chọn được những điểm nổi bật của huyện Phú Lương để thiết kế mô hình, vẽ, suu tầm,... Đồng thời chuẩn bị các bài thuyết trình song ngữ Việt – Anh đảm bảo chính xác các thông tin. Cung cấp nhiều kiến thức bổ ích về văn hóa, lịch sử, địa lí của huyện Phú Lương tới học sinh nhà trường. Nâng cao hiểu biết của các bạn học sinh về Không gian văn hóa huyện mình sinh sống.

- Về hình thức: Không gian văn hóa đảm bảo yêu cầu thẩm mỹ, có tính khả thi, người tham quan có thể dễ dàng tiếp nhận kiến thức.

- Về tính thực tiễn: Việc nghiên cứu và xây dựng Không gian văn hóa “Tự hào người Phú Lương” đã tạo được sức hút với học sinh trong và ngoài nhà trường.

+ Đối với Không gian văn hóa: nhóm mở cửa hoạt động vào tiết 5 ngày thứ 7 hàng tuần để các bạn học sinh, các thầy cô giáo tham quan, học tập; ứng dụng trải nghiệm trong hoạt động dạy học và ngoài khóa, ngoài giờ lên lớp,... đều nhận được những phản hồi tích cực.

+ Đối với người tham gia trực tiếp vào công tác chuẩn bị, thực nghiệm, thiết kế, xây dựng: Nhóm nghiên cứu cũng tự tin hơn về năng lực của bản thân như khả năng giao tiếp, kĩ năng thuyết trình, kĩ năng nói tiếng Anh, khả năng xây dựng ý tưởng, ... Trong quá trình làm việc cùng nhau, nhóm cũng có cơ hội để giao lưu, học hỏi, chia sẻ kinh nghiệm, hoàn thiện các kĩ năng làm việc theo nhóm, hợp tác, xử lý tình huống. Đặc biệt, mỗi thành tự học tập thêm nhiều kiên thức, thêm tự hào và yêu mến vẻ đẹp quê hương mình.

+ Đối với người thụ hưởng: Các bạn học sinh, các thầy cô giáo được trải nghiệm tại Không gian văn hóa cũng cảm thấy hào hứng, tự hào vì có thêm cơ hội được tìm hiểu về không gian văn hóa của quê hương Phú Lương, từ đó có ý thức học hỏi, bảo tồn nét đẹp không gian văn hóa của huyện Phú Lương nói riêng và của đất nước Việt Nam nói chung.

3. **Kết luận**

Việc nghiên cứu và xây dựng Không gian văn hóa “Tự hào người Phú Lương” là hoạt động hữu ích, thiết thực và kịp thời trong việc gìn giữ và bảo tồn Không gian văn hóa của huyện. Dự án đã nâng cao nhận thức về không gian văn hóa huyện Phú Lương đối với học sinh trong trường, giúp các bạn thêm yêu và tự hào về những giá trị của quê hương. Góp phần xây dựng tình đoàn kết trong môi trường học tập đa dân tộc, đa văn hóa.

Nhóm nghiên cứu hy vọng sẽ duy trì và phát triển hơn nữa dự án này trong những năm tiếp theo để không gian văn hóa của quê hương không còn trở nên xa lạ với các bạn học sinh trong và ngoài nhà trường.

Tài liệu tham khảo

[1]. Bùi Việt Bắc (chịu trách nhiệm sản xuất) (2007), *Thái Nguyên di tích, danh thắng và triển vọng tương lai*, Nhà xuất bản Văn hóa thông tin, HN.

[2]. Nguyễn Thanh Bình (chủ biên) (2003), *Thái Nguyên đất và người*, Sở Văn hóa Thông tin Thái Nguyên, TN.

[3]. Nhóm tác giả (2015), *Lịch sử Đảng bộ huyện Phú Lương*, Công ty cổ phần sách và truyền thông văn hóa Việt, HN.

[4]. Tỉnh ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân tỉnh Thái Nguyên (2015), *Du địa chí Thái Nguyên*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, HN.

[5]. Ủy ban nhân dân huyện Phú Lương (2022), *Di sản văn hóa, danh thắng huyện Phú Lương*, Công ty cổ phần sách và truyền thông văn hóa Việt, HN.